

Corte verclaringhe ende bewijs, met wat ghestaltenisse ende ceremonien den doorluchtighen, groot-machtighen vorst, Ferdinandus, coninck van Hungharijen ... tot roomschen keyser den xxviii. augusti deses jaers is ghekosen gheworden, binnen Franck-fort

<https://hdl.handle.net/1874/10199>

Cozte Verclaringhe

Ende bewijs / niet wat

gheestalt enisse ende Ceremonien den Doozlichtighen / Groot-machtighen Vorst / Ferdinandus Coninck van Hungarijen / ende Bohemien / etc. Pertz-Hertogh van Oostenrijck / etc. tot

Roomschen Keyser den

xxviij. Augusti deses Jaers is ghekoosen gheworden / binnen Franck-fozt.

Overghesede wt den Hooch-duytsche / in onse Nederlantsche Tale.

Chantwerpen / By Abraham Verhoeven / op de Lombaerde Veste / inde gulde Sonne.

Verhael vanden Key- ser Ferdinandus.

Het is een peggelijck kennelijck wel te weten tot wat ghevaerlijcker ti den Godt den Heere Almachtich den overleden K. M. Mathias/etc. Op den xx. Martij deses Jaers tot zyn der ghenaden gewordert. En nae dien dat H. Roomse Rijk niet langher sonder een hooft zijn en konste. Alsoo hebben haer Furstlijke Gheden/den Bisschop te Mentz/vermoghden der Gulden Bulle/die andere Churvorste op Franckfort tot die Waalstadt beschreuen/daer selfs dan in eyghener Persoon/als oock Ferdinandus Koninck van Hungari ende Bohemen/Ferdinandus Cers-Bisschop tot Ceulen/Lotharius Cers-Bisschop tot Trier/etc. verscheenen. Die Weerlijke Chur-Vorsten hebben haere Ghesanten daer henen af gheveerdicht/

naemelijck die Chur Pfaltz / den Welghebozen Herr
 Albrecht van Solms / etc. Groot-Hofmeester / met
 samen andere Kaden / Chur Saren / den Welghebo-
 ren Graeff Wolff zu Hanzfeldt / etc. met samen
 toe ghegeuen Kaden / Chur Brandenburg den Wel-
 ghebozen Adam Hans Freyherren van Putlitz / etc.
 ueffens andere Kaden.

Hoe wel nu eerst aenghevanghen alderley Diffi-
 cultepten ende veranderinghe vooz gevallen / alsoo
 dat vast in veertien dagen seer wennich vruchtbaer-
 lijck verhandelinghe schier geen Sessones oft Raet
 is ghehouden gheworden / ende menichmael beso- ge
 datmen sonder yet wt te rechten van een ander schen-
 den woude / daer dooz dan den h. Roomschen Kijcke
 niet dan groot nadeel ende ongheluck ontstaen kon-
 de / so heeft doch Godt int leste soo veel ghenade be-
 wesen / dat de Hooch-Ghemelde Chur-Dozsten ende
 Ghesanten den xxvi. deses / des smozghens vroech te
 zeuen ure / op den Rumer ofte Raedthups tot Franc-
 fozt te samen zijn ghecomen / aldaer hun den Persa-
 men raedt ten eersten / daer nae die Bozgherschap / en
 volghens die Soldaten hebben moeten sweeren / oft
 ter renighe oneenichept inde Waal voozviele / t'selue
 te beschermen op datter gheen ghetweldt en soude ge-
 schieden.

Alsoo dit alles gheschiedt was / heeft hem een pe-
 ghelijck wedet in sijn logement verrocken / en daer
 werdt

werdt alle voozsieninghe/ ende ghereetschap tot de
 Waal vooz bezocht. Soo sijn daer naer die Hoo-
 ghe ende Voozghemelte Chur-Dozsten ende Ghesan-
 ten den xxviii. deses smozghens ten zeuen uren we-
 der op den romer ghecomen/ ende een ure daer naer/
 naemelijck vooz acht uren/ so sijn die dyp Geestelijc-
 ke Chur-Dozsten in haer Habijt ende kleedinge/ ge-
 lijck oot die Bohemische ende Hungarische koninc
 Ghesanten/ in haer ordinatrische kleedinghe vanden
 romer sijn ghecomen in ordentlijcke Proceffion naer
 S. Bartholomeus Kercke/ aldaer een Portael/ met
 eenen opgaenden toe trede was ghemarckt/ ende qua-
 men daer aen ghereden/ tot vooz de deure alwaerse af
 gheseten sijn/ aldaer des Marschalck van Pappen-
 heim Dienaer/ die Chur-Dozsten/ Ghesanten/ ende
 raeden/ ende Dienaers heeft in ghelaten / naer dien
 darmen vast een ure daer op ghewacht hadde/ soo is
 eerst den Chur-Dozst van Trier vooz aen alleen ge-
 comen/ daer naer den chur-Dozst Pfaltz Ghesandter
 Graeff van Solms met den rijck-Appel/ seer ehier-
 lijck ende met edel Gesteente verciert/ daer naer qua-
 den Saren Gesandter Graeff van Mansfeldt/ met
 het kepserslijcke Sweerde/ ende daer naer den Bran-
 denburchsche/ Heer van Purlitz / met den koninck-
 lijcken Scepter/ ende is wt de Sacristije ghecomen/
 Daer naer heeft hem den Wissehop van Trier op ee-
 nen verheven stoel ghevoecht/ de welke met sweerde

Alweel bekleedt was/ende heeft eē Oratie in Hooch-
duitsche sprake ghedaen/ daer inne bedundt werdt/
tot wat eynde dese vergaderinge aen gestelt was/etc.

Als wy alsulckx geeyndicht was/soo is den Wilt-
Bisschop van Mentz aen den Hooghen Guraer inde
Choor/(de welcke met schoone Tappissierijen behā-
gen was/daer inne de Passie ons Heeren Jesu Chri-
sti ghefigureert stontd/)in getreden zijnde/ so is hem
terstontd gevolcht twee Diaconi/ een met des Bis-
schops Mijter/ende den anderē met den Staff/wel-
ken Mijter sy hem opt hooft ghezedt hebben. / ende
den Staff inde handt ghegeven hebben.

Daer op heeft den vooruoemden Wilt-Bisschop
dat Ghebedt/ende den dienst der H. Misse vande H.
Geest begost/het welcke met sonderlinghe aendacht/
ende lieffelijcke Musiecke tot den eynde toe is gedaē
gheworden. Naer dat het Euangelium In Princi-
pio erat verbum/ghelesen is van eenen anderen/ so
is er vier kruys-wijs brandende Fackelen voor ge-
gaen/ende dat schoone Euangelij Boeck is om ghe-
draggen/ende de Gheestelijke Thur-Dorsten / als
oock zijn K. M. van Bohemen/etc. te kussen aldaer
toe gereyckte geworden/met groote eerbiedinghe.

Sijne Majestende sadt in zijnen Ordinarij stoel/
met sou Thur-vorstelijck Habit/ ende Wontē vordē-
ringē bekleedt/ende hadde op zijn hooft een costelij-
ke Goude kroone/vol groote ende kleyne Diaman-
ten

ten/Kobijnen ende Beerlen wel beset/ende was heel kostelijck. Ende soo haest den Dienst der Bissen begost werdt/soo hebben haer die Pfaltz-Gravische ende Sarrische/doock Brandenburgische Ghesanten wt den Choor inde Sacristije gevoecht ende daer inne gebleuen tot dat die Bisse alles geeyndicht was. Naer dien nu dat Pacem omgedragen werdt/ ende met sonderlinge devorie vande by zynde Chur-Vorsten gekust is geworden/soo zyn de voozgemelde Gesandren/wt de Sacristije ghekomen/ende de Chur-Vorstelijcken Raedt/alsoo haere Heeren ghevolcht/wt den Choor af getreden/ende hebben hun alsoo de Heeren chur-vorsten/ende Gesanten met gebeurende Ordinantie vooz den Outaer gestelot/ende aldaer de chur-Vorst van Trier/ den anderen den Fedt vooz gelesen/aldus namelijcken/ dat sy wilden op eenen beuchdelijcken bequamen Persoon gedencken/ ende den selven tot Roomsche Koninc aen geuen/het welke sy met oplegginge der hant aen de Vorst/ende met dese woorden. Alsoo my Godt helpe/ ende zyn H. Evangelium bekrachtige. Dit gedaen zynde zyn also wederomme inde Sacristije in gegaen ende een half ure by den anderen gebleuen/ende zyn ten lesten weder wt gecomen/ende so is zyn Majestent koninc Ferdinandus/ tusschen den chur-vorst van Henes ende Ceulen ghegaen/ ende is aen den Outaer ghelept/ende vande voozschreven cheurvorsten/op den

Outaer

Dutaer ghesedt gheworden/alwaer zyns Majesteydt zyn
Croone opt hooft hadde/de welcke hy liet dickwils op en-
de af setten.

Als hy nu eenen tijdt lanck alsoo gheseten hadde/so heb-
ben de ghemelde Churvorsten hem weder met zyn hulpe
af gheholpen. Daer op sijn sy wt den Choor ghegaen op
sen ander plaetse daer toe ghemaecht/ende op een stellagie
ghegaen/ende men heeft den Coninck voor elck een laeten
sien/daer op men niet lupder stemmen/ Vint le Roy heeft
gheroeyen/ Daer naer zyn de Trompetten/ ende Hey-
troumelen met alsulcker manieren aenghegaen/ende ghe-
kupt ghemaecht/datmen schier hoorde noch sien en kost/ter-
stondt sijn doch allen de klokken vande stadt ghehuydt/ende
allen dat Gref gheschudt op de stadts Westen las ghescho-
ten. Daer naer zyn de hoorch voorghemelde Churvorste
ende Ghesanten weder wt de kerck ghet men/ende op de
Peerden gheseten/den Churvorst van Trier rede voor wt
Daer naer den Churvorst van Weintz. Voorts volchden
die d'p Ghesanten/nessens den anderen/den Paltz op die
rechte zijde met den rijckij Appel in die handt/Branden-
burch met den Scepter inde midden/ende Saren met een
bloodt sweerdt op de sincke zijde/Daer naer volchden den
niewwen ghesosen Keyser die Godt beware / ende doen
volchden den Churvorst van Ceulen. Sy zyn alsoo alle to-
samen met den Keyser tot voor sijn Logement ghereden/
ende nae dien sy met ghebeurlijke Ceremonien ende groo-
te Heberentie haeren af scheidt ghenomen hebben/so heeft
hem een pghelijcken nae zyn Logement begehen/by dese
Waal is de gantsche Borgherschay van beyde de steden als
Franchfort/ende Saren hupsen inde wapenen ghestaen/
voorts sijn de Westen ende Voorten met Soldaten besedt
gheweest.

Aengaende de Crooninghe als die ghedaen sal wesen/so
salmen den Leser het selfde oock laten weten/d' welc co'ts
sal gheschieden.

Den eeuwigen Almachtigen Godt sy lof ende danck/dat
togen vele haer meyninge soo vredelijck toe gheghaen is/
Laet ons Godt bidden dat den Oorloch mach ter neder ge-
lept worden/ende rust ende vrede int h. Roomsche rijck
mach ghehouden worden.

Im primi poterit H.Z.V.H. Can. Ant.